

VALKEAKOSKI-OPISTO
TEATTERI-ILMAISUN KOULU

TEATTERITAITEEN PERUSOPETUS
OPETUSSUUNNITELMA
YLEINEN OPPIMÄÄRÄ
1.8.2011

SISÄLTÖ

1. TEHTÄVÄ, ARVOPOHJA JA TAVOITTEET	
1.1. Taustaa	3
1.2. Elävät perinteet	3
1.2. Tehtävä ja arvopohja	4
1.3. Yleiset tavoitteet	5
2. ARVIOINNIT	
2.1. Palaute ja arviointi	5
2.2. Näytetyöt ja todistukset	6
2.3. Toiminnan arviointi	6
3. OPINTOTASOT	
3.1. Valmentava ryhmä	7
3.2. Teatteritaiteen perusteet	8
3.2.1. Teatteritaiteen perusteet, opintokokonaisuudet 1-3	8
3.2.2. Teatteritaiteen perusteet, opintokokonaisuudet 4-6	9
3.3. Työpajaopinnot	10
3.3.1. Työpajaopinnot, opintokokonaisuudet 7-8, Nuorisoteatteri	10
3.3.2. Työpajaopinnot, opintokokonaisuudet 9-10, Oppilasteatteri	11
4. OPETUSSUUNNITELMA KÄYTÄNNÖSSÄ	12
4.1. Opintojen rakenne	12
4.2. Opintokokonaisuudet	13
4.3. Todistukset	15
4.4. Opintoryhmien koko	16
4.5. Oppilasvalinta	17
4.6. Opintojen jatkuvuus	17
4.7. Opintojen keskeytyminen	17
4.8. Lukukausimaksut	18
4.9. Vapaaoppilaspaikat	18
4.10. TIK-kortti	18
4.11. Stipendirahasto	19
4.12. Oppilastiedote	19
4.13. Yhteistyö huoltajien kanssa	19
4.14. Lasten tuonti ja haku	20
4.15. Oppilaiden vakuutukset	20
4.16. Yhteistyö muiden tahojen kanssa	20

1. TEHTÄVÄ, ARVOPOHJA JA TAVOITTEET

1.1. Taustaa

Teatteriharrastuksella on pitkät perinteet Valkeakoskella. Harrastukseen on aina liittynyt myös teatteri-ilmaisun opetusta. Teatteri-ilmaisun opetusta lapsille ja nuorille on annettu vuodesta 1990 ensin Valkeakosken Ilmaisutaidon koulun kokeilussa ja vuodesta 1993 vakinaistetussa Teatteri-ilmaisun koulussa. Vuonna 1996 sivistystoimen lautakunta hyväksyi koululle ensimmäisen lasten ja nuorten taiteen perusopetuksesta annetun lakiin (424/1992) perustuvan opetussuunnitelman. Sen laadinnassa hyödynnettiin niitä kokemuksia, joita teatteri-ilmaisun koulun työstä oli aiemmin saatu. Samalla opetussuunnitelmaa tarkennettiin siten, että opetuksen perustavoitetta selkeytettiin ja tavoitteen saavuttamista tasoitain etenevän opetuksen avulla konkretisoitiin. Koulusta tehtiin Valkeakoski-opistoon kuuluva yksikkö syksystä 1996 alkaen.

Opetussuunnitelma tarkistettiin uudelleen maaliskuussa 1999, jolloin muutokset kohdistuivat ensisijaisesti koulun hallintoon. Kesäkuussa 1999 sivistystoimen lautakunta hyväksyi koululle kehityssuunnitelman. Teatteri-ilmaisun koulu on tarjonnut tähän mennessä lakiin taiteen perusopetuksesta (633/1998) perustuvia yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaisia teatteri-ilmaisun perusopintoja.

6.5.2003 sivistystoimen lautakunnan hyväksymän opetussuunnitelman laadinnan pohjana olivat vuonna 1993 annetut teatteri-ilmaisun yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelman uudistus tuli jälleen ajankohtaiseksi, kun vuonna 2005 opetushallitus antoi uudet teatteritaiteen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet, joihin tämä opetussuunnitelma perustuu. Opetussuunnitelma tarkistettiin talvella 2009, jolloin opetussuunnitelman käyttöönotosta oli kulunut runsas kolme vuotta. Opetussuunnitelman tarkistaminen tuli jälleen ajankohtaiseksi, kun taiteen perusopetuksen eri yksiköt sopivat suunnitelmien päivittämisestä keväällä 2011.

1.2. Elävät perinteet

Valkeakosken teatteri-ilmaisun koululle on toimintavuosiensa aikana vakiintunut elävät perinteet. Tämä tarkoittaa yhtä hyvin kattavaa ikäryhmiin perustuvaa tasojärjestelmää kuin muun muassa viime vuosina kehittyntä julkista esitystoimintaa sekä yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa. Näitä perinteitä halutaan koulussa jatkaa ja kehittää kunnianhimoisesti ja pitkäjänteisesti.

Teatteri on poikkitaiteellista tekemistä. TIK pyrkiikin toimimaan yhteistyössä paikkakunnan muiden taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten kanssa. Yhteistyö musiikkiopiston ja kuvataidekoulun sekä balettikoulu Glissaden, käsityökoulun ja sanataiteen koulun kanssa tarjoaa tarvittaessa mahdollisuuksia taiteidenväliseen työskentelyyn. Valkeakosken kaupunginteatteri ja Voipaalan lastenkulttuurikeskus tarjoavat myös haluttaessa puitteitaan teatteri-ilmaisun koulun toiminnalle. Teatteri-ilmaisun koulun ryhmillä on lisäksi mahdollisuus tehdä yhteistyötä Valkeakosken kaupunginteatterin kanssa: mm. päiväkotinäytelmä ja työpajaopintojen nuortenproduktiot voidaan toteuttaa yhteistyössä paikallisen teatterin kanssa. Yhteistyön muodoista mainittakoon myös vuosittainen TIK -kortti, joka oikeuttaa oppilaat vierailemaan maksutta kaupunginteatterin esityksissä.

TIKin ominaislaatuihin lukeutuvat lasten teatterityöpaja-, nuorisoteatteri- sekä oppilasteatteriryhmät. Lasten teatterityöpajaryhmät ovat tarkoitettuja 10-13-vuotiaille, nuorisoteatteriryhmät 13-15-vuotiaille ja oppilasteatteriryhmät 15-20-vuotiaille. Näistä nuorisoteatteri- ja oppilasteatteriryhmiin voidaan ottaa poikkeuksellisesti myös niitä teatterin tekemisestä kiinnostuneita nuoria, joilla ei välttämättä ole aiempaa kokemusta teatteriopinnoista tai teatterityöstä. Valinta tapahtuu joka vuosi erikseen ja siihen vaikuttaa mm. ryhmän koko sekä rakenne. Valinnan perusteista päättää opettajakunta.

Tavoitteena koululla on tarjota paikallisille lapsille ja nuorille kestävä ja haasteellinen oppimisympäristö. Teatteri-ilmaisun koulun yksi perustehtävistä on toimia elämyksellisen oppimisen tukikohtana, jossa jokainen vuosi on yksi helmi oppimisen ja elämysten helminauhassa. Opetuksen tehtävänä on olla kannustavaa ja edistymistä tukevaa opetusta, joka antaa oppilaalle onnistumisen kokemuksia ja tuottaa oppimisen elämyksiä.

1.3. Tehtävä ja arvopohja

Teatteri on ryhmätyötä. Yksilökeskeisyyttä korostavassa yhteiskunnassamme Teatteri-ilmaisun koulun opetuksen yksi lähtökohdista on ryhmätyön painottaminen tekemisen perustana. Teatterin lainalaisuuksien ymmärtäminen ja oman ilmaisun kehittyminen ovat kiinteässä yhteydessä ryhmän jäsenten taitoihin toimia yhdessä. Tähän liittyy kannustaminen ja tukeminen vastuulliseen ja toiset huomioon ottavaan ryhmätyöhön. Tämä ominaisuus on myös yksi teatterityön perustaidoista niin improvisaatiossa kuin vaikkapa pitkäjänteisessä produktiotyössä.

Elämysten kautta tutustutaan teatteriin taidelajina. Erityispiirteenä teatteritaiteessa on sen itseensä sulauttavat muut taidelajit. Esityksiä valmistamalla ja katsomalla oppilas oivaltaa eri taidelajien yhteyden toisiinsa.

Roolityö on yksi teatterin tekemisen perusta. Roolin kautta eläydytään toisen asemaan ja saadaan siten mahdollisuus oppia jotain uutta. Teatteri-ilmaisun koulussa pyritään tukemaan oppilaiden omaa, luonnollista ilmaisua; tässä roolityö toimii oivallisena tukena ja peilinä. Teatteri voi parhaimmillaan antaa välineitä ymmärtää ja havainnoida asioita paremmin ihan tavallisessakin arjessa.

Teatteri-ilmaisun koulun tavoitteena on myös kannustaa lapsia ja nuoria omatoimisuuteen. On tärkeää herätellä nuorten kykyä havainnoida ja tiedostaa sekä lopulta ottaa vastuuta kokonaisuuksista. TIK pyrkii myös tukemaan ja kehittämään ryhmien säännöllistä esitystoimintaa. Juuri esitystoiminnan kautta edellä mainitut luovaan ongelmanratkaisuun ja ryhmäprosessiin liittyvät tavoitteet konkretisoituvat parhaalla mahdollisella tavalla.

1.4. Yleiset tavoitteet

Teatteritaiteen kautta ihminen hahmottaa ja jäsentää omaa maailmasuhdettaan. Vuorovaikutustilanteet toimivat jatkuvana peilinä oman minän kasvulle ja sitä kautta teatteritaitojen kehittymiselle. Erilaiset yksilö-, pari- ja ryhmätyöt auttavat oppijaa havainnoimaan suhdettaan toisiin ja lisäävät hänen itsetuntemustaan. Tämän kehitysprosessin tukemiseksi on tärkeää, että oppimistilanteita puretaan ja niissä syntyvää kokemustietoa jaetaan ja heijastellaan paitsi muiden ryhmäläisten kokemuksiin niin myös opettajan kautta välittyvään laajempaan teatteritietouteen. TIKin tavoitteena on kehittää reflektiota osana opetustyötä.

2. ARVIOINNIT

2.1. Palaute ja arviointi

Opettajat toteuttavat teatteri-ilmaisun koulun opetussuunnitelmaa itsenäisesti yhdessä sovittujen periaatteiden sekä kulloisenkin ryhmän edellytysten ja kehitystason mukaan. Opettajien tehtävänä on huolehtia säännöllisistä arvioinneista. Arvioinnin tarkoituksena on edistää oppilaan tietojen ja taitojen kehittymistä sekä antaa opettajalle tarvittavaa informaatioita opetustyön kehittämistä varten.

Opettajien tehtäviin kuuluu määrittää vuosittaiset opetustavoitteet sekä tähän liittyvät arvioinnin kriteerit. Opettajat täyttävät sähköisesti Hellewiin opetussuunnitelman, johon kirjataan ryhmän toiminnan tavoite ja sisältö. Asetetut

tavoitteet ja arviointikriteerit opettajan tulee purkaa ryhmälle sekä pyydettäessä heidän vanhemmilleen. Ryhmän kurssisuunnitelman opettaja kirjoittaa ja jakaa oppilaille tarpeen vaatiessa kotiin vietäväksi vasta, kun ryhmän alkaessa lukukauden alussa on selvitetty myös oppilaiden oppimistavoite ja luotu ”pelisäännöt” ryhmälle.

Teatterin käsitteistöä käytetään oppitunnilla, jotta käsitteistö olisi ymmärrettävää myös arviointitilanteessa. Oppilailla tulee olla tilaisuus asettaa itselleen esim. produktioon liittyvät henkilökohtaiset oppimistavoitteet. Tämä koskee erityisesti pidemmällä tasolla opiskelevia. Arviointi tapahtuu sekä säännöllisessä opetustyössä että keskitetysti lukukausien taitekohdissa. Palaute toteutetaan toiminnallisilla draamamenetelmillä sekä keskustellen ja/tai kirjallisena.

Vanhemmat voivat antaa palautetta Valkeakoski-opiston kurssiarvioinnin yhteydessä tai milloin tahansa Valkeakoski-opistolle tai TIKin opettajille.

Yleisö ja vanhemmat arvioivat oppilaita ja opetusta sekä koulun toiminnan laatua julkisten esitysten yhteydessä.

Oppilaat arvioivat keväällä kurssin sisältöä ja tavoitteiden toteutumista sähköisen kurssiarviointilomakkeen muodossa.

2.2. Näytetyöt ja todistukset

Teatteri-ilmaisun koulun tavoitteena on antaa oppilaille tiedollisia ja taidollisia valmiuksia ymmärtää teatteritaidetta ja käyttää sitä itseilmaisun välineenä. Opinnot antavat välineitä paitsi elämää varten niin myös perustaa jatko-opinnoille korkeakouluissa tai muissa alan oppilaitoksissa.

Tavoitteellisen opiskelun tukemiseksi niin halutessaan oppilaat voivat tehdä opintojen kuluessa erilaisia näytetöitä. Näytetöissä oppilas antaa näytteen kypsyydestään oppilaan ja opettajan yhdessä valitsemasta teatterin osaamisalueesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja oppilaan omaan kehityskaareen.

Näytetyön prosessin (harjoittelu) sekä lopputuloksen (esitys) arvioi opettaja. Lisäksi lopputuloksen arvioi ainakin yksi ulkopuolinen teatterialan ammattilainen. Molemmissa näytetöissä arviointi annetaan joko suullisena tai kirjallisena.

Päätötodistuksen saamisen ehtona on kymmenen (10) opintokokonaisuuden suorittaminen.

2.3. Toiminnan arviointi

Valkeakoski-opistolla on oma toiminnan itsearviointi- ja laadunhallintajärjestelmä, joka perustuu Euroopan laatupalkintokriteeristön (EFQM) mukaiseen arviointijärjestelmään. Tältä pohjalta opiston toiminnasta laaditaan vuosittain tarkistettava toiminnan kuvaus. Teatteri-ilmaisun koulussa toteutetaan vuosittain arviointi, jonka tehtävänä on kartoittaa opettajien, oppilaiden sekä heidän vanhempiensa näkemyksiä ja kokemuksia toiminnan laadusta. Arviointi tehdään sitä varten erikseen laadituilla kaavakkeilla.

Opetussuunnitelmalomakkeet, kurssisuunnitelmat, opettajien ja oppilaiden palautteet sekä jäljennökset oppilaiden todistuksista tallentuu opiston sähköisiin arkistoihin ja ne ovat tarvittaessa nähtävissä opistolla. Ne toimivat myös opetuksen tukena oppimiskaaren hahmottamisessa ja rakentamisessa. Samoin arkistoidaan tuntipäiväkirjakopiot, koulun lukuvuoden tuntisuunnitelma ja oppilastiedote sekä kopiot esitysten käsiohjelmista.

Teatteri-ilmaisun koulussa opettajankokoukset toimivat opettajien yhteisen suunnittelun, ongelmien purkamisen ja kokemustenvaihdon foorumina. Opettajainkokouksia on syyskaudella kaksi (2) ja kevätkaudella kaksi (2). Tämän lisäksi pidetään yhteinen kehityskeskustelukokous. Tarpeen mukaan pidetään myös ryhmien toimintaan kohdistuvia työpalavereja.

Teatteri-ilmaisun koulun toimintakertomus sisältyy Valkeakoski-opiston toimintakertomukseen, joka ilmestyy kalenterivuosittain.

3. OPINTOTASOT

3.1. Valmentava ryhmä

LIUKUMÄKI: Valmentavat opinnot ovat liukumäki, jota pitkin lasketellaan kohti teatteritaiteen perusopintoja. Leikin kautta tutustutaan omaan itseen, roolihahmojen elämään ja harjoitellaan katsottavana olemista.

Teatteri-ilmaisun opintojen alkupolulla tärkeintä on luoda ryhmään (ja ryhmässä) sellainen tekemisen ilmapiiri, jossa jokaisella on turvallista ilmaista itseään, mahdollisuus tulla kuulluksi ja sitä kautta rohkaistua leikkiin ja ilmaisuun. Edellisten seikkojen toteutumiseksi on ryhmälle laadittava toimintasäännöt. Ne on hyvä laatia

yhdessä ryhmän kanssa. Sääntöjä voidaan siten myös tarkastaa aina tarpeen tullen. Ne toimivat myös yhtenä arvioinnin peilinä. Valmentavien opintojen ilmaisullisena lähtökohtana on oma itse. Pelin ja leikin kautta tutustutaan muihin ryhmäläisiin, ohjeiden vastaanottamiseen ja harjoitellaan toisten kuuntelemista ja huomioimista. Draamatarinat ja sadut johdattavat roolityöhön, joka tapahtuu omana itsenä.

3.2. Teatteritaiteen perusteet

Teatteritaiteen perusteet jakautuvat Valkeakosken teatteri-ilmaisun koulussa kahteen opintokokonaisuuteen. Nämä ovat Opintokokonaisuudet 1-3 sekä 4-6. Teatteri on toiminnallista oppimista. Oppiminen perustuu omakohtaiseen tekemiseen ja kokemukseen. Näin ollen oppiminen on verkkaista ja edellyttää pitkäjänteistä sitoutumista sekä pitkiä yksilö- ja ryhmäprosesseja. Kumpainkin opintokokonaisuus on kestoaltaan 2-3 vuotta, yhteensä siis 4-6 vuotta. Teatteri-ilmaisun koulun oppilaat toteuttavat Teatteritaiteen perusteiden 1-6 kuluessa ainakin yhden (1) päiväkotinäytelmän. Päiväkotinäytelmän valmistaminen ja esittäminen Kaupunginteatterin näyttämöllä antaa oppilaille tietoa ja kokemusta teatteri-esityksen valmistamisesta ja lisää kykyä ottaa vastuu ryhmästä ja omasta tehtävästä. Oppilaan ilmaisu kehittyy ja hän oppii ymmärtämään teatteria taidemuotona. Esityksen saattaminen lasten nähtäväksi toimii myös koulun oppilasrekrytointina ja antaa mahdollisuuden taiteen perusopetuksen yksiköiden yhteistyöhön. Päiväkotien peruste yhteistyöhön on saattaa taiteen perusopetuksen oppilaiden esityksiä päiväkotien lasten nähtäväksi, tutustuttaa heitä eri taidemuotoihin, opettaa teatterikäyttäytymistä ja tutustuttaa lapsia oman kaupungin teatteritaloon.

3.2.1. TEATTERITAITEEN PERUSTEET OPINTOKOKONAISUUDET 1-3

RAPPUSILLE: Liukumäkeen nousee rappuja pitkin. Askelma askelmalta tutkitaan teatterityön perusteita ryhmässä toimimisen ja oman luovan prosessin kautta.

Keskeinen tavoite liittyy ryhmässä toimimiseen ja kykyyn olla huomioivassa kontaktissa muiden ryhmäläisten kanssa. Tutustutaan teatterillisiin peruskäsitteisiin, kuten aristoteliseen tarinan rakenteeseen (alku-keskikohta-loppu). Juonen ja tarinan hahmottamista harjoitetaan mm. erilaisten improvisaatioiden, tarinankerronnan kautta. Samalla tutustutaan roolihahmon rakentamiseen ja hahmoon eläytymiseen tarinan kautta. Roolihahmon fyysistäminen eli sen

pyrkimysten muuttaminen toiminnaksi on keskeinen oppimistehtävä. Myös hahmon ulkoisen (fyysisen) karaktäärin luominen on eräs näyttelijäntyön perustaidoista. Lisäksi huomioidaan sellaisia näyttämöllisiä vaatimuksia kuten äänenkäyttö, kontakti yleisöön ja toiminta näyttämötilanteessa (dramaturgia/tarina on toimintaa!).

Arvioinnin keskiössä on kyky toimia ryhmässä, kuunteleminen sekä ohjeiden vastaanottaminen. Tarinan rakenteen hahmottamiskykyä voidaan arvioida sekä halua ja taitoa ottaa vastaan ja kehittää toisten synnyttämiä ajatuksia ja ideoita. Roolityössä arvioidaan roolin omaksumista ja ylläpitämistä sekä kykyä kehittää hahmoa tarinan puitteissa ja tarinaa hahmon avulla.

Opintokokonaisuus kestää yhteensä 2-3 vuotta riippuen ryhmän rakenteesta ja kypsytyksestä.

3.2.2. TEATTERITAITEEN PERUSTEET OPINTOKOKONAISUUDET 4-6

KAPUAMISTA: Rappusten välillä on tasanteita, joissa voi huilia ja ihmetellä maisemia. Vastuunotto omasta oppimisesta ja toisten huomioonottaminen osana teatterityön eri vaiheita korostuvat.

Tavoitteena on, että oppilas tulee tietoiseksi omasta toiminnastaan ja aktiivisesta roolista osana näyttämötilannetta sekä vastuullista ryhmän toimintaa. Tarkoituksena on valmistaa esitys. Harjoitusprosessissa ryhmään sitoutuminen ja sen merkitys vahvistuu. Esityksen rakentaminen antaa myös opettajalle ja oppilaalle mahdollisuuden asettaa henkilökohtaisia tavoitteita oppimiselle. Vastuunotto esityksen rakentamisesta ja vastuullinen osa ryhmän toiminnassa ovat opintotason päätavoitteita.

Esitysprosessin kautta tutustutaan teatterin esteettisiin elementteihin kuten tila, äänet, valo, lavastus sekä teatterin osa-alueisiin kuten puvut, maskeeraus, ohjaajantyö ja dramaturgia.

Esityksen lähtökohtana voi olla valmis teksti tai yhteisen/ohjaajan idean pohjalta synnytetty esityksellinen kokonaisuus. Roolityötä kypsytellään improvisaatioin sekä keskustelujen kautta. Tutustutaan ”päämäärään ja tavoitteeseen” näyttelijäntyön peruskäsitteenä. Esteettisten elementtien käyttöön tutustutaan kokeilujen ja improvisaatioiden kautta. Opintokokonaisuuden 4-6 aikana oppilas haastetaan ilmaisemaan itseään myös kirjallisten tehtävien kautta. Myös mahdolliset teatterivierailut lukeutuvat opintokokonaisuuden ohjelmaan.

Arvioinnissa kontaktinotto ja kuunteleminen ovat keskiössä. Sosiaaliset ja ryhmätyötaidot painottuvat osana teatterityötä. Myös sitoutuminen ja vastuunotto

nousevat näiden taitojen rinnalle arvioitaessa oppilaan toimintaa. Esitysprosessin kautta on mahdollisuus tarkastella kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja halukkuutta tarjota ideoita yhteisen päämäärän käyttöön. Roolityössä arvioidaan hahmon rakentamista päämäärän ja tavoitteiden kautta, läsnäoloa näyttämöllä ja kykyä tarjota ideoita ja kehittää tilanteita/ tarinaa roolihahmon kautta.

Opintokokonaisuus kestää yhteensä 2-3 vuotta riippuen ryhmän rakenteesta ja kypsyydestä.

3.3. Työpajaopinnot

Työpajaopinnot jakautuvat kahteen opintokokonaisuuteen 7-8 sekä 9-10. Näistä ensimmäinen on nk. Nuorisoteatteri ja jälkimmäinen Oppilasteatteri. Työpajaopintoihin kuuluu oleminen mukana useammassa esitysprosessissa. Työpajaopintoihin lukeutuviissa produksioissa oppilas pääsee tutustumaan teatterin eri lajeihin ja muotoihin.

Työpajaopintojen molemmat vaiheet kestävät 2-3 vuotta.

3.3.1. TYÖPAJAOPINNOT OPINTOKOKONAISUUDET 7-8 NUORISOTEATTERIRYHMÄT

...JA LIUKUA JA KAPUAMISTA JA.. Oppiminen havainnollistuu jatkuvaksi prosessiksi, jossa tietyt taidot ja valmiudet joutuvat koetukselle aina uudestaan. Välillä pääsee liukuun, välillä on kavuttava rappusia sitkeästi jonon jatkeena, jotta taas pääsisi liukuun..

Opintokokonaisuuden 7-8 tavoitteena on syventää oppilaiden käsitystä teatteritaiteesta historiallisena ja muuttuvana taidemuotona sekä tarjota heille mahdollisuus tutustua myös ei-perinteisen tekemisen tapoihin. Tämä tarkoittaa erilaisia nykyteatterin muotoja performatiivisista esitysakteista idea/aihekeskeisiin prosesseihin sekä teatterin yhteisöllisiin ja osallistaviin keinoihin. Opintokokonaisuuden 7-8 aikana oppilas perehtyy yhteen tai useampaan teatterilajiin. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisuus tutustua johonkin/joihinkin teatterin erityislajeihin, esim. miimiin, tanssiteatteriin tai nukketeatteriin. Tämä tapahtuu valmiita esityksiä seuraamalla tai omissa työpajoissa.

Näyttelijäntyön kehitysalueena on itsenäinen roolin työstäminen. Oppilaan tulee myös ymmärtää taiteellisen esitysprosessin luonne ja vaatimukset. Oppilaalla tulee olla myös valmiudet synnyttää esityksellisiä kokonaisuuksia ryhmässä ohjaajan tuella.

Työpajaopinnoissa toteutetaan esitys, jonka valmistamisessa oppilaiden itsenäinen rooli ja tehtävä korostuvat. Esitykset ovat julkisia ja esityskertoja tulee olla riittävästi, jotta esitysprosessiin liittyvä opetuksellinen näkökulma konkretisoituisi. Tämä tarkoittaa kykyä kehittää roolia ja näyttämötilanteita esitysten kautta sekä läsnäolon tutkimista roolityössä toiston kautta. Oppilas voi halutessaan keskittyä produktiossa johonkin tiettyyn tekemisen osa-alueeseen. Tähän hän saa myös ohjausta sekä palautetta.

Roolityön lähtökohtana on oma itse ja minän kautta hahmoon asettuminen. Tyyppien ja karikatyyristenkin hahmojen perustana on kontakti itseen, omaan kokemusmaailmaan ja sitä kautta toisiin näyttelijöihin. Oppilasta kannustetaan tutkivaan ja analyttiseen lähestymiseen suhteessa tekstiin, esityksellisiin rakenteisiin sekä roolin rakentamiseen. Opetustasolla tulee kannustaa oppilasta itsenäiseen ajatteluun, vaihtoehtojen kriittiseen puntarointiin ja samalla ennakkoluulottomuuteen ja kokeilunhaluun. Nämä seikat havainnollistuvat parhaiten esitysprosessissa, mitä kautta ne myös asettuvat arvioitaviksi.

Arvioinnin lähtökohtana on oppilaan pitkäjänteisyys ja sitoutuminen. Toisten kannustaminen sekä omien mielipiteiden ja ideoiden ilmaiseminen lukeutuvat arvioitaviin taitoihin. Kykyä arvioida omaa oppimista ja kehittyä sitä kautta voidaan pitää myös tärkeänä arvioinnin kohteena.

Työpajaopintojen 7-8 kesto on 2-3 vuotta.

3.3.2. TYÖPAJAOPINNOT

OPINTOKOKONAISUUDET 9-10

OPPILASTEATTERIRYHMÄT

Oppilasteatteriryhmät toteuttavat vuosittain esityskokonaisuuden. Produktioiden kautta oppilaat pääsevät syvemmin perehtymään teatterin eri osa-alueisiin käsikirjoituksesta lavastukseen ja esityksen tekniseen toteutukseen, mainontaan sekä erilaisiin haastaviin näyttämötehtäviin ja kehittämään siten omaa taiteellista ilmaisuaan.

Työpajaopintojen 9-10 kuluessa oppilaat perehtyvät myös teatterin historiaan sekä kokeileviin sovellusalueisiin ja oppivat työstämään esityksiä mm. tutkivaa lähestymistapaa käyttäen. Henkilökohtainen vastuunotto ja persoonallinen ote

työskentelyssä ovat arvioinnin kohteena. Arvioitavana on myös kyky oman tekemisen ja teatterillisten kokonaisuuksien arvioimiseen.

Työpajaopintojen 9-10 kesto on 2-3 vuotta.

4. OPETUSSUUNNITELMA KÄYTÄNNÖSSÄ

Taiteen perusopetuksesta säädetään lailla ja asetuksella. Vuonna 2005 annettujen valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden pohjalta on Teatteri-ilmaisun koululle laadittu kuntakohtainen teatteritaiteen yleisen oppimäärän opetussuunnitelma. Teatteri-ilmaisun koulu antaa 6-18(20)-vuotiaille lapsille ja nuorille teatteritaiteen perusopetusta yleisen oppimäärän perusteiden mukaan. Teatteri-ilmaisun koulu voi antaa myös aikuisten teatteritaiteen perusopetusta yleisen oppimäärän perusteiden mukaan.

Teatteri-ilmaisun koulu on Valkeakoski-opiston yksikkö. Koulun rehtorina toimii Valkeakoski-opiston rehtori ja sen toiminnasta vastaa vastuupettaja.

Teatteri-ilmaisun koulu toimii Valkeakoski-opiston kellarisalissa, Sorrilan ja Roukon kouluilla ja koulun hallinto hoidetaan opiston kansliassa. Koulun osoite on Kauppilankatu 2, 37600 Valkeakoski.

Koulun opetussuunnitelman hyväksyy Valkeakosken sivistystoimen lautakunta.

Teatteri-ilmaisun koulun oppilasmäärätavoite on n. 95 oppilasta vuosittain. Poikien osuutta pyritään kasvattamaan mahdollisuuksien mukaan. Koulun tavoitteena on myös saada omat harjoitus- ja esitystilat.

4.1. Opintojen rakenne

Teatteri-ilmaisun koulussa on mahdollista opiskella valmentavassa ryhmässä sekä suorittaa teatteritaiteen perusteiden opintokokonaisuudet 1-6 ja teatteritaiteen työpajaopintojen opintokokonaisuudet 7-10.

Valmentavan ryhmän opiskeluaika on 1 vuosi. Ryhmässä opiskelu ei ole pakollista eikä sitä lueta hyväksi todistuksen saamiseksi teatteritaiteen yleisen oppimäärän suorittamisesta.

Teatteritaiteen perusteiden opiskeluaika on minimi 4 ja maksimi 6 vuotta. Myös syventävien työpajaopintojen opiskeluaika on minimi 4 ja maksimi 6 vuotta. Lisääaikaa opintojen suorittamiseen voidaan myöntää sairauden, tai muun perustellun syyn vuoksi, kuten esim. jos oppilas ei välittömästi koulunsa päätettyään jatka opintojaan ja haluaa jatkaa teatteritaiteen opintojaan välivuotensa ajan.

Opintoviikkoja on lukuvuodessa 30, syyslukukaudella 15 ja kevätlukukaudella 15 viikkoa.

Kevätlukukausi päättyy koulun yhteiseen kevätapahtumaan teatteriturnajaisiin, joka järjestetään Valkeakosken kaupunginteatterissa. Esitysprojekteja ja niiden harjoitusjaksoja voi sijoittua myös lukukausien ulkopuolelle, kuten toukokuun loppuun sijoittuva Valkeakosken kaupunginteatterissa esitettävä taiteen perusopetuksen yhteistyöproduktio päiväkotien lapsille.

Ryhmillä on kiinteä viikkotuntimäärä. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa kurssimuotoisena. Tämän lisäksi opintoryhmillä on vuosittain vuosisuunnitelmassa ilmoitettu määrä projektitunteja ryhmien valmistamien esitysten ja niiden sisältämien näytetöiden toteuttamiseksi. Nämä projektitunnit voidaan toteuttaa tiiviimpinä periodeina esityksen valmistumisajankohdasta riippuen. Näihin sisältyvät myös koulun yhteisten tilaisuuksien harjoitus- ja esitystunnit. Tuntien ajoittumisesta neuvotellaan mahdollisuuksien mukaan vanhempien kanssa.

Ryhmät tekevät tutustumiskäyntejä ja opintoretkeä sopimuksen mukaan. Myös näiden ajoittumisesta voidaan neuvotella vanhempien kanssa.

Ikäryhmät ovat ohjeellisia ja niissä voidaan joustaa. Huomioidaan ryhmän kehitys, kypsyys ja toimintamahdollisuudet

Uusia aloittavia ryhmiä perustetaan koulun vuosittain budjetissa päätettävien tuntiresurssien antamien mahdollisuuksien mukaan. Oppilaita otetaan ryhmään 3 vuoden ikähaitarin mukaan käytännön syistä.

4.2. Opintokokonaisuudet

1 oppitunti = 45 min.

Valmentava ryhmä

ikäryhmä

6-9-vuotiaat

opintojen kesto

1 vuosi

opintojen laajuus

2 oppituntia (90 min.)/viikko

60 oppituntia/ vuosi

Teatteritaiteen perusteet opintokokonaisuudet 1-3	ikäryhmät	7-9-vuotiaat 8-10-vuotiaat 9-11-vuotiaat
	opintojen kesto opintojen laajuus yhteensä	2-3 vuotta 2 oppituntia (90 min.)/viikko 120 oppituntia/2 vuotta tai 180 oppituntia/3 vuotta
Teatteritaiteen perusteet opintokokonaisuudet 4-6, lasten teatterityöpajat	ikäryhmät	10-12-vuotiaat 11-13-vuotiaat
	opintojen kesto opintojen laajuus	2-3 vuotta 2 oppituntia (90 min.)/viikko 1. vuosi ja 3 oppituntia (135 min.)/viikko 2. vuosi
	yhteensä	150 oppituntia/2 vuotta tai 210 oppituntia/3 vuotta
Työpajaopinnot opintokokonaisuudet 7-8, nuorisoteatteriryhmät	ikäryhmät	12-14-vuotiaat 13-15-vuotiaat
	opintojen kesto opintojen laajuus yhteensä	2-3 vuotta 3 oppituntia (135 min.)/viikko 180 oppituntia/2 vuotta tai 270 oppituntia/3 vuotta
Työpajaopinnot opintokokonaisuudet 9-10, oppilasteatteriryhmät	ikäryhmät	15-17-vuotiaat 16-18-vuotiaat 17-19-vuotiaat ja 18-20-vuotiaat
	opintojen kesto opintojen laajuus yhteensä	2-3 vuotta 3 oppituntia (135 min.)/viikko 180 oppituntia/2 vuotta tai 270 oppituntia/3 vuotta

Näiden viikkotuntien lisäksi tulevat kahden näytetyön valmistamisen projektitunnit:
 opintokokonaisuudet 4-6- aikana 30 oppituntia ja
 opintokokonaisuudet 9-10 aikana 50 oppituntia
 Esitysten valmistamiseen ja esittämiseen tarvittavia projektitunteja kertyy opintojen aikana yhteensä n. 150. Projektituntien avulla voi myös korvata esim. sairauden vuoksi tulleita poissaolotunteja.

4.3. Todistukset

Oppilas saa teatteritaiteen yleisen oppimäärän päättötodistuksen suoritettuaan kymmenen (10) opintokokonaisuutta. Kaikki oppilaan suorittamat opintokokonaisuudet merkitään päättötodistukseen.

Päättötodistuksen saamiseksi suoritettavat tuntimäärät ovat seuraavat:

Teatteritaiteen perusteet opintokokonaisuudet 1-3	kokonaistuntimäärä: 120 oppituntia/ 2 vuotta
Teatteritaiteen perusteet opintokokonaisuudet 4-6 Näytetyötunnit	150 oppituntia/ 2 vuotta 30 oppituntia
Työpajaopinnot opintokokonaisuudet 7-8	180 oppituntia/ 2 vuotta
Työpajaopinnot opintokokonaisuudet 9-10 Näytetyötunnit	180 oppituntia/ 2 vuotta 50 oppituntia
Yhteistuntimäärä vähintään	710 oppituntia

Oppilaan on mahdollista saada osallistumistodistus alle em. tuntimäärän jääneistä kokonaisopinnoistaan sekä sanallinen arviointi työskentelystään.

Osallistumistodistus sisältää seuraavat asiat:

Oppilaalle annetaan pyydettyessä todistus myös suoritetuista opintokokonaisuuksista.

Opintokokonaisuuden suorittamisesta annettu todistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- opintokokonaisuuden nimi, jonka oppilas on suorittanut
- opintojen kesto, laajuus ja oppilaan osallistumistunnit
- opintokokonaisuuden tavoite ja sisältö
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima

Perusopintojen päättötodistus sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- päättötodistus myönnetään teatteritaiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän suorituksesta
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat 10 opintokokonaisuutta ja oppilaan saaman opetuksen tuntimäärä niissä (laskennan perustana käytetään 45 minuutin pituista oppituntia)
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä ja kunnan päätös (päivämäärä) opetussuunnitelman hyväksymisestä
- maininta, että taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä koostuu vähintään kymmenestä opintokokonaisuudesta
- maininta, että koulutus on toteutettu noudattaen opetushallituksen vahvistamien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2005 mukaisesti

4.4. *Opintoryhmien koko*

Opintoryhmät pyritään muodostamaan suunnilleen samanikäisistä oppilaista.

Ryhmien minimikoko on opintojaan aloittavassa ryhmässä 8 oppilasta ja opintojaan jatkavassa ryhmässä 6 oppilasta Valkeakoski-opiston ryhmäkokosääntöjen mukaisesti. Ryhmän maksimikoko on kaikissa Teatteri-ilmaisun koulun ryhmissä 18 oppilasta.

Teatteritaiteen perusteiden opintokokonaisuuksissa ryhmiin ei oteta uusia oppilaita kesken lukuvuoden, ellei oppilasmäärä vähene alle ryhmien minimikoon.

Ryhmiä voidaan yhdistää mikäli oppilasmäärä ryhmässä putoaa alle ryhmien minimikoon ja uuden lukuvuoden alkaessa ryhmiä voidaan yhdistää ja täydentää mikäli riittävät valmiudet omaavia oppilaita on tulossa. Täydennys suoritetaan ryhmän opettajan ja vastuupettajan yhteisellä päätöksellä, kun selvitys hakijan aiemmista opinnoista on saatu.

Teatteritaiteen työpajaopintojen ryhmät pyritään pitämään samoina koko lukuvuoden ajan. Ryhmiä voidaan yhdistää lukuvuoden alkaessa, mutta täydentää ainoastaan poikkeustapauksissa.

4.5. Oppilasvalinta

Valkeakoski-opisto tiedottaa taiteen perusopetuksen ryhmiin hausta ilmoituksella Valkeakosken Sanomissa. Hakuajat ovat myös internetissä nähtävissä.

Teatteri-ilmaisun kouluun haku tapahtuu Valkeakoski-opiston verkkosivun kautta tai puhelimitse. Alkaviin ryhmiin oppilaat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Jatkavia ryhmiä voidaan täydentää, mikäli opiskelupaikkoja vapautuu.

Teatteri-ilmaisun kouluun hakeneet osallistuvat koulun toimintaa esittelevään näytetuntiin, joka järjestetään opiston kellarisalissa toukokuussa. Elokuussa järjestetään toinen hakupäivä näytetunteineen.

Näytetunnin tarkoitus on antaa hakijalle käsitys opetuksesta ja samalla tarkkailla oppilaan kypsyttä opetukseen osallistumiseen.

Kaikille hakijoille lähetetään tieto oppilasvalinnasta.

4.6. Opintojen jatkuvuus

Taiteen perusopetuksessa oppilaalla on oikeus jatkaa opintojaan opintokokonaisuuden loppuun asti. Poikkeuksena on tilanne, jossa oppilas käytöksellään aiheuttaa kohtuutonta häiriötä opintoryhmässä. Tällöin tilanteesta ensisijaisesti neuvotellaan oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa.

Joka kevät oppilaat täyttävät jatkamisilmoituksen internetissä, jolla he ilmoittavat, haluavatko jatkaa teatteritaiteen opintojaan myös seuraavana lukuvuonna.

4.7. Opintojen keskeytyminen

Jos oppilas lopettaa opintonsa kesken lukuvuoden, on huoltajan ilmoitettava asiasta Valkeakoski-opiston kansliaan. Oppilaalta, joka keskeyttää opintonsa kesken lukukauden, peritään lukukausimaksu täysimääräisenä.

Oppilaan katsotaan keskeyttäneen opintonsa, mikäli hän on kolme peräkkäistä kertaa pois tunnilta ilmoittamatta syytä poissaoloonsa. Myös lukukausimaksujen hoitamatta jättäminen aiheuttaa oppilaspaikan menetyksen.

Ryhmän minimikoko on aloittavissa ryhmissä kahdeksan ja jatkavissa ryhmissä kuusi oppilasta. Mikäli ryhmän oppilaiden lukumäärä jää tätä pienemmäksi, se voidaan lopettaa ja opintojaan jatkaa haluaville oppilaille pyritään etsimään korvaava ryhmä.

4.8. Lukukausimaksut

Taiteen perusopetuksen lukukausimaksuista päättää sivistystoimen lautakunta. Eri taiteen perusopetuksen yksiköiden lukukausimaksujen hinnat löytyvät Valkeakoski-opiston internetsivuilta. Maksu laskutetaan sekä syys- että kevätlukukauden alkupuolella. Lasku tulee kotiin postitse. Valkeakosken kaupungin taloustoimi hoitaa laskutuksen kontrolloinnin.

Sisarusalennus myönnetään Teatteri-ilmaisun koulussa opiskeleville sisaruksille.

Muille paikkakunnille suuntautuvista, vapaaehtoisista opintoretkestä peritään erillinen osallistumismaksu.

4.9. Vapaaoppilaspaikat

Oppilaan on mahdollista hakea vapaaoppilaspaikkaa. Vapaaoppilaspaikan myöntämisestä päättää sivistystoimen lautakunta. Myöntämisperusteet ovat taloudelliset. Hakemuskaavakkeita saa opiston kansliasta. Vapaaoppilashakemus liitteineen on palautettava Valkeakoski-opiston kansliaan syyskuussa määräpäivään mennessä. Kanslia kirjaa hakemuksen vastaanotetuksi. Opettaja ei ota hakemuksia vastaan.

4.10. TIK-kortti

Valkeakosken kaupunginteatterin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan kaikki koulun oppilaat voivat lukukausimaksun maksettuaan saada TIK-kortin, jolla he ovat oikeutettuja katsomaan teatterin esityksiä ilmaiseksi. Paikan voi varata ennakkoon teatterin toimistosta. Kortti tulee esittää teatterin kassalla teatterin merkintöjä varten.

4.11. Stipendirahasto

Teatteri-ilmaisun koulun stipendirahastolla on tili Valkeakosken Osuuspankissa. Tätä tiliä kartutetaan mm. pääsymaksuilla kevättapahtumaan. Kevättapahtumassa oppilaille jaetaan stipendejä mahdollisuuksien mukaan. Tililtä tuetaan myös oppilaiden opintomatkoja, kukituksia ensi-illoissa ja tarjoiluja oppilaille. Stipendirahaston tilin käyttöoikeus on koulun vastuopettajalla.

4.12. Oppilastiedote

Opintojen alkaessa syksyllä oppilaille jaetaan koulun oppilastiedote ”Pääkirja”, josta löytyy lukuvuoden opintoryhmät ja niihin liittyvät tiedot, opettajien yhteystiedot ja Valkeakoski-opiston yhteystiedot. Lisäksi tiedotteessa on selostettu koulun toimintaa ja sen menettelytapoja sekä tulevan lukuvuoden tavoitteita ja tärkeitä päivämääriä. Koulun lukuvuoden opetussuunnitelma on nähtävissä myös Valkeakoski-opiston sivuilla internetissä.

4.13. Yhteistyö huoltajien kanssa

Teatteri-ilmaisun koulu järjestää yleisen vanhempainillan tarpeen vaatiessa. Syyskaudella viikolla 45 oppilaiden vanhemmilla on mahdollisuus tutustua opintoryhmien toimintaan oppitunnilla.

Vanhemmille lähetetään kutsut koulun järjestämiin tapahtumiin ja ryhmien ensi-iltoihin.

Opettajat pitävät yhteyttä koteihin tarpeen mukaan ja vanhemmille tiedotetaan opetukseen liittyvistä tapahtumista ja ryhmän toiminnasta.

Palautteen saaminen vanhemmilta on tärkeää. Koska tunnit seuraavat tiiviisti toisiaan, vanhemmat voivat sopia opettajan kanssa erikseen tapaamisajan, mikäli on tarvetta pidempään keskustelutuokioon. Opettajien, vastuopettajan ja Valkeakoski-opiston rehtorin yhteystiedot löytyvät myös koulun oppilastiedotteesta.

Posti koteihin jaetaan pääasiallisesti oppilaille sähköpostitse tai kotiin vietäväksi (kustannussyistä).

4.14. Lasten tuonti ja haku

Vastuu oppilaista on oppilaitoksella vasta, kun heidät on tuotu / he ovat tulleet opetustiloihin niin, että opettaja on heidät nähnyt. Esimerkiksi käytävissä oppilaat liikkuvat vielä omalla vastuullaan.

Lapsia kuljettavien vanhempien on varmistettava, että opettaja on paikalla, ennen kuin he jättävät lapsensa oven taakse.

Pienimpiä oppilaita ei lasketa kotimatalle ennen kuin hakija on tullut. Poikkeuksista on aina neuvoteltava opettajan kanssa.

Nämä lasten tuontia ja hakua koskevat ohjeet ovat oppilaille jaettavassa Teatteri-ilmaisun koulun tiedotteessa.

4.15. Oppilaiden vakuutukset

Valkeakoski-opiston opiskelijat on vakuutettu kaupungin puolesta opetustilanteessa mahdollisesti tapahtuvien tapaturmien varalta.

4.16. Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Paikallisten yhteistyökumppaneiden lisäksi koulu voi tarpeen tullen solmia yhteyksiä kumppaneihin kotimaassa ja ulkomailla sekä liittyä alan liittoihin.